

**Predstavljanje „ONLINE PREDSTAVLJANJE PILOT
PROJEKTA PREVENCIJE OVISNOSTI USMJERENOG
DJECI I MLADIM ROMIMA U MEĐIMURSKOJ
ŽUPANIJI “**

15. PROSINCA 2020. S POČETKOM U 10.00 SATI,

Dr.sc. Jadranka Ivandić Zimić, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Služba za suzbijanje
zlouporabe droga, jadranka.ivandic-zimic@hzjz.hr
www.drogeiovisnosti.gov.hr

UVOD – POZADINA IZRADE PILOT PROJEKTA

- Zloupotreba droga i problemi ovisnosti kod Roma općenito su jako malo istraživani a posebice u Hrvatskoj.
- Manjak znanja o ovoj temi otežava kreiranje adekvatnih strategija kao i preventivskih i tretmanskih politika i intervencija u ovom području.
- Nekoliko stranih istraživanja pokazala su da kod Roma postoji zabrinjavajuća tendencija konzumacije alkohola i droga u vrlo ranoj dobi, visoka životna prevalencija korištenja svih sredstava ovisnosti, stigma te isključenost iz servisa pomoći.
- Strana istraživanja pokazuju da u domaćinstvima Roma postoji vrlo veliki postotak onih gdje barem jedan od članova ima ozbiljan problem s drogom i alkoholom (primjerice u Grčkoj, Češkoj i Slovačkoj te Bugarskoj 11.4 %). (*Health, Prevention of Addictions and Roma Youth in Europe A Handbook and Actions for Practice. <http://srap-project.eu>*).
- Romi u Hrvatskoj u odnosu na većinsko stanovništvo izloženi su većim zdravstvenim i socijalnim rizicima, a posebice u pogledu siromaštva, manjeg obuhvata romske djece i mladih srednjoškolskim i visokim obrazovanjem, nezaposlenosti, primanja socijalne pomoći kao glavnog oblika zadovoljena temeljnih životnih potreba, lošeg zdravlja, loših uvjeti stanovanja i slično. (*Kunac, Klasnić, Lalić (2018.) „Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: istraživanje baznih podataka“*)

RIZIČNI I ZAŠTITNI ČIMBENICI ZA POJAVU OVISNOSTI I KREIRANJE PREVENTIVNIH STRATEGIJA

Problem ovisnosti i zlouporabe droga kompleksna je pojava koju je potrebno razmatrati s više stajališta; bio-psihološkog, obiteljskog i socijalnog te u međudjelovanju svih čimbenika tražiti uzroke pojave ovisnosti o drogama

Pojava ovisnosti ovisi o međudjelovanju rizičnih i zaštitnih čimbenika.

Rizični i zaštitni čimbenici se obično istražuju na 4 područja koja utječu na psihosocijalni razvoj djece i mladih, a to su:

1. Zajednica
2. Obitelj
3. Škola
4. Pojedinac/vršnjaci

Kreiranje učinkovitih preventivnih strategija treba ciljati na smanjenje rizičnih i jačanje zaštitnih čimbenika te potrebe ciljane skupine, a ujedno se temeljiti na teorijskom modelu za učinkovito preventivno djelovanje.

Rezultati istraživanja kao polazište za kreiranje projekta

- Osnovno polazište za definiranje prioriteta i ciljeva te kreiranje cjelokupnog Projekta su rezultati istraživanja “Zlouporaba sredstava ovisnosti kod romskih zajednica u Međimurskoj županiji“ provedeno u razdoblju od 1. srpnja 2019. do 1. prosinca 2019. godine od strane Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo kao ključnog nositelja te u suradnji s institucijama iz Međimurske županije i predstavnicima Roma.
- **Metodologija:**
- **Fokus grupe ili polustrukturirani grupni intervju** s djecom i mladima u dobi od 14. do 21 godine života u dvije romske zajednice u Međimurju: Parag i Kuršanec (5 fokus grupa odvojene za muškarce i žene- do 25 mladih Roma)
- **Strukturirani intervju s predstavnicima odabranih Romskih zajednica** u Međimurju – (dvojica predstavnika romskih zajednica u kojima se provode fokus grupe)
- **Upitnik za s ciljem ispitivanja potreba i socijalnih rizika** u jednoj od osnovnih škola koju pohađaju djeca Romi u Međimurju (146 djece Roma u osnovnoj školi 5. i 6. razreda te isto toliko neromske djece)

REZULTATI- Analiza fokusnih grupa s djecom i mladima i predstavnicima romskih zajednica

Iz perspektive djece i mladih postoji vrlo veliki broj **rizičnih čimbenika**, a to su prije svega rizici koji su zastupljeni na razini **romske zajednice i romskih obitelji** kao što su:

Rizici

Nesigurnost zbog velike prisutnosti, droge, alkohola, krađa i drugog kriminala te pasa lualica
Učestalo konzumiranje droga, osobito galaxyja
Alkohol i nasilje u obitelji
Gubitak sredstava za život zbog droge, kockanja i alkohola te kamatarenja
Nedostatak sadržaja za provođenje slobodnog vremena mladih
Neuređenost mjesta (smeće, kuće, ceste, nepostojanje infrastrukture za sve stanovnike u naselju)
Nedovoljno zapošljavanje i nedovoljno uključivanje mladih u srednjoškolsko obrazovanje
Nedovoljno uključivanje mladih u život zajednice i donošenja odluka bitnih za zajednicu
Nedostatak prostora (društvenog doma) za okupljanje mladih, ali i organiziranje drugih sadržaja kao što su sastanci i edukacije

Na razini **šire zajednice** izražavaju percepciju **netrpeljivosti** od strane većinskog stanovništva i posljedično osjećaja **diskriminacije** posebice u pogledu dostupnosti sadržaja za mlade.

Od **pozitivnih stvari u romskoj zajednici** najčešće ističu **povezanost zajednice** koja ima jasnu **neformalnu strukturu upravljanja** te **emocionalnu povezanost djece i roditelja** u romskim obiteljima, kao i to da **pozitivno doživljavaju školu i školsko okruženje**.

REZULTATI- Analiza upitnika školske djece

U odnosu na rizična obilježja okruženja odnosno zajednice, rezultati su pokazali da u svim obilježjima postoji **statistički značajna razlika između učenika na način da učenici Romi svoje okruženje procjenjuju znatno lošijim od učenika Hrvata.**

Rizici

ZAJEDNICA:

Od rizičnih obilježja u visokom postotku su zastupljena i obilježja da puno ljudi koji pije, ima puno krađa, stvari koje se boje, svađa i tučnjava te da ljudi teško mogu doći do drugih mjesta.

Advantages

ZAJEDNICA:

Od zaštitnih obilježja ističe se još da puno ljudi radi te da se uvijek može doći do doktora kad treba te da se susjedi družu i posjećuju

Među učenicima Hrvatima i Romima utvrđene su **statistički značajnije razlike u pogledu obilježja da roditelji učenika Roma znatno češće od roditelja učenika Hrvata piju alkohol, puše i imaju problema s policijom.** U obiteljima učenika Hrvata češće se o svemu razgovara nego u obiteljima učenika Roma te da je učenicima Hrvatima češće nego Romima **obitelj najveća podrška**

Rizici

OBITELJ:

Kod rizičnih čimbenika najčešće procijenjeno da se roditelji često i vrlo često svađaju sa svojom djecom te da ne brinu o svojoj djeci 8, 3%.

Avantages

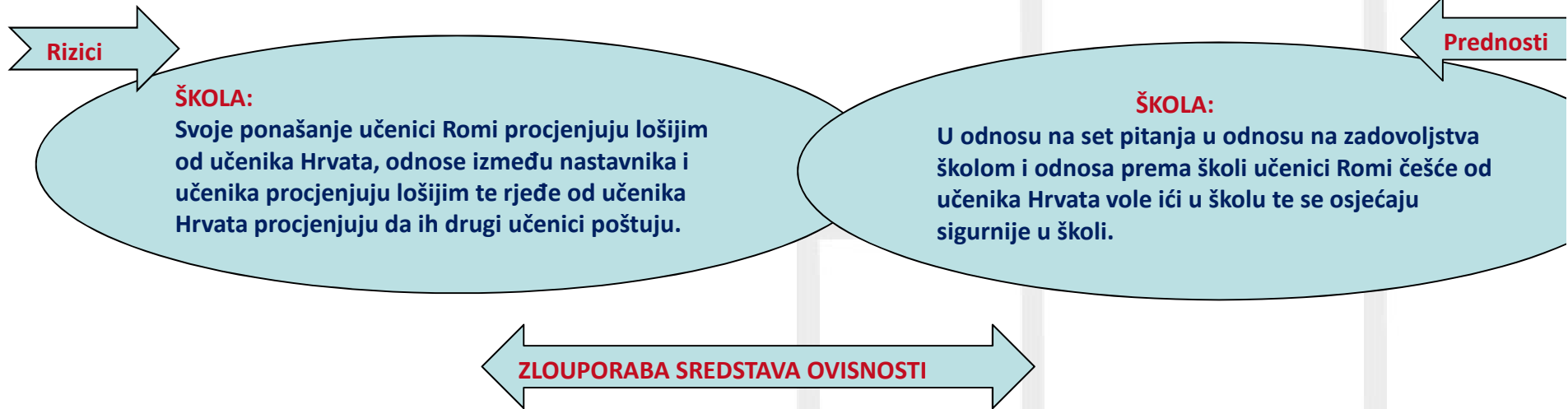
OBITELJ:

Children most often assess their family as positive and most often estimate that their parents often and very often show love to 94.5% and that they are not afraid of anything when they are with their family 95.9%,

REZULTATI- Analiza upitnika školske djece

U odnosu na školu, u ukupnom uzorku učenika 84,7% učenika nije ponavljalo razred, 8,3% je ponavljalo jedan razred, a 6,9% je ponavljalo dva i više razreda. **Utvrđena je razlika između učenika koja govori da djeca Hrvati nisu nikada ponavljali razred, za razliku od učenika Roma.**

U pogledu zlouporabe sredstava ovisnosti svega **4,1% učenika** izjavilo je da puši što je niska incidencija, ali i zabrinjavajuća s obzirom na njihovu dob. U odnosu na korištenje sredstava ovisnosti, **učenici Hrvati su u 100% slučajeva odgovorili da ne puše, dok učenici Romi puše u 8% slučajeva.** Međutim, podaci za kompletan uzorak pokazuju kako je **43% učenika bar jednom u životu konzumiralo alkohol i to značajno češće učenici Hrvati od učenika Roma, dok drogu nije probao niti jedan učenik.**

Preporuke preventivnih intervencija temeljem rezultata Istraživanja Zlouporaba sredstava ovisnosti kod romskih zajednica u Međimurskoj županiji

Na temelju rezultata ovog istraživanja mogu se preporučiti sljedeće preventivne intervencije:

1. *Strategije okruženja:*

- ✓ Povećanje sigurnosti u zajednici kroz smanjenje kriminaliteta i drugih negativnih pojava (buke, pasa lualica, svađa i tučnjava i slično)
- ✓ Smanjenje dostupnosti droga, alkohola i kockanja
- ✓ Poticanje integracije djece i mladih u širu zajednicu i smanjenje diskriminacije

2. *Univerzalna prevencija*

- ✓ Organiziranje radionica i predavanja za djecu, mlade i roditelje na temu štetnosti sredstava ovisnosti
- ✓ Organiziranje treninga životnih vještina djece i mladih
- ✓ Organiziranje sadržaja za provođenje slobodnog vremena mladih kako na razini romskih naselja tako i na razini šire zajednice
- ✓ Organiziranje radionica za djevojčice i djevojke vezane za zdravlje te radionice s ciljem planiranja obitelji

3. *Selektivna i indicirana prevencije*

- ✓ Organiziranje individualnog i grupnog savjetodavnog rada za najrizičnije skupine djece i mladih
- ✓ Organiziranje sadržaja za provođenje slobodnog vremena djece i mladih u riziku
- ✓ Poticati školovanje i zapošljavanje djece i mladih u riziku
- ✓ Razvijati programe tretmana i resocijalizacije za mlade koji su ovisni o drogama, kocki i alkoholu
- ✓ Razvijati out reach programe radi privlačenje mladih konzumenata i ovisnika u odgovarajuće programe

Izrada pilot Projekta Prevencije ovisnosti

- Hrvatski zavod za javno zdravstvo u suradnji s relevantnim ustanovama i tijelima na razini Međimurske županije te predstavnicima romske zajednice u Međimurju, oformio je stručni tim te u periodu od 1. rujna do 07. prosinca 2020. izradio *Pilot projekt prevencije ovisnosti usmjeren djeci i mladim Romima u Međimurskoj županiji*.
- Projektni tim radio je u dvije podskupine a osim rezultata istraživanja projekt je temeljen na ocjeni potreba i mogućnosti na razini romske, ali i šire zajednice.
- Od samog početka izrade projekt je usklađivan s Europskim standardima kvalitetne prevencije ovisnosti o drogama (EDPQS) (pri čemu je stručnu pomoć pružila izv. prof.dr.sc. Martina Ferić s Edukacijsko- rehabilitacijskog fakulteta). (održana 3 online sastanka i jedna radionica 23. i 24. studenog 2020. s ciljem usklađivanja Projekta s EDPQS standardima)
- Navedeni pilot Projekt bi se proveo tijekom 2021. i 2022. godine te bi se dio tih aktivnosti između ostalog financirao u okviru Grant ugovora s EMCDDA-om za 2021. i 2022. godinu, a dio bi trebalo osigurati iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

ZAHVALJUJEM NA POZORNOSTI!

jadranka.ivandic-zimic@hzjz.hr